

विभाग (नांव) – महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ (वेबसाईटवर प्रसिध्द करण्याची माहिती)

१०० दिवस कार्यक्रमाची सद्यःस्थिती निहाय माहिती (२९ एप्रिल २०२५)

अ . क्र .	मुद्दा	कार्यवाही पूर्ण / अपूर्ण	पूर्ण असल्यास त्याबाबतची माहिती व शासन निर्णय / फोटो / इ. अभिलेख किंवा त्याची लिंक	अपूर्ण असल्यास सद्यःस्थिती व कार्यवाही पूर्ण करण्याची कालमर्यादा
१	महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाचा आकृतीबंध मंजूर करणे आणि भरती प्रक्रिया सुरु करणे	अपूर्ण	<p>Link- https://www.mpcb.gov.in/sites/default/files/standing_orders/202501291632499904_29042025.pdf</p> <p>आकृतीबंधाच्या दि.२९.०१.२०२५ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार, सेवाप्रवेश नियमांना म.प्र.नि. मंडळाने शिफारस करून अंतिम मान्यतेसाठी शासनाकडे दि. ०३/०४/२०२५ रोजी पाठविण्यात आले आहेत. सदर सेवाप्रवेश नियमांना शासनाची मंजूरी प्राप्त झाल्यानंतर पुढील ६ महिन्यात भारती प्रक्रिया पूर्ण होईल.</p>	अपूर्ण (सेवाप्रवेश नियमांना शासनाची मंजूरी प्राप्त झाल्यानंतर पुढील ६ महिन्यात भारती प्रक्रिया पूर्ण होईल.)
३	नगर विकास विभागातर्फे “नमामि चंद्रभागा” अभियान सन २०१६ पासून	पूर्ण	<p>(सदरचा कृती आराखडा म.प्र.नि.मंडळाच्या संकेतस्थळावर टाकण्यात येत असून त्याची लिंक पुढीलप्रमाणे आहे.)</p> <p>Link- https://www.mpcb.gov.in/sites/default/files/Establishment%20of%20MPCB/Seniority%20list/2014/Chandrabhaga%20river%206.0%20Action%20Plan%202025.pdf</p> <p>म.प्र.नि. मंडळाने चंद्रभागा नदीचा प्रदुषित पट्ट्यांच्या अनुषंगाने कृती आराखडा (Action Plan) तयार करून शासनास सादर केला आहे. सदर कृती आराखड्यात खालील बाबींचा समावेश आहे.</p>	

<p>राबविण्यात येत आहे. यामध्ये नदीच्या पाण्याची गुणवत्ता सुधारण्याकरीता व नदीकाठच्या भागाचे सुशोभिकरण करण्याकरीता काही उपाययोजना राबविण्यात येत आहे. सदर अभियान अधिका प्रभावीपणे राबविण्यासाठी नदी संवर्धनाच्या दृष्टीकोनातून सद्यःस्थितीत राबविण्यात येत असलेल्या कार्यक्रमासोबतच पर्यावरण विषयक अन्य महत्वाच्या बाबींना मा.मंत्रीमंडळाची मंजूरी घेणे</p>		<ul style="list-style-type: none"> • या नदी कृती आराखड्यात नदीबद्दल मूलभूत माहिती दिली आहे. • या नदी कृती आराखड्यात प्रदूषित नदीच्या पट्ट्यांची माहिती दिली आहे. नदीत सोडल्या जाणाऱ्या नाल्यांची माहिती दिली आहे. • या कृती आराखड्यात नदीच्या पाणलोट क्षेत्रातील विद्यमान एसटीपीची माहिती दिली आहे. नदीकाठच्या शहरांमध्ये विद्यमान एसटीपी बसवले जातात. • प्रस्तावित एसटीपीची माहिती देखील दिली आहे. • या कृती आराखड्यात सध्याच्या नदीच्या पाण्याची गुणवत्ता दिली आहे. • औद्योगिक सांडपाण्याची निर्मिती आणि प्रक्रियांची स्थिती या कृती आराखड्यात दिली आहे. • भूजल गुणवत्तेची माहिती दिली आहे. • या नदीच्या पाणलोट क्षेत्रातील नागरी स्थानिक संस्थेची महानगरपालिका घनकचरा निर्मिती आणि प्रक्रियांबद्दल माहिती या कृती आराखड्यात दिली आहे. • महानगरपालिका घनकचरा, जैव वैद्यकीय कचरा, ई-कचरा, धोकादायक कचरा यासारख्या कचरा व्यवस्थापनाबद्दल माहिती दिली आहे. जागरूकता कार्यक्रमाची माहिती दिली आहे. • महाराष्ट्र सरकारच्या हरित पट्टा विकास योजनेची माहिती दिली आहे. • नदीच्या पाण्याची गुणवत्ता सुधारण्यासाठी कालबद्ध कृती आराखडा दिला आहे. • या कालबद्ध कृती आराखड्यात अंमलबजावणी करणारी संस्था आणि अंमलबजावणीसाठी लागणारा कालावधी दिला आहे. • या नदी कृती आराखड्यात शिफारसी नमूद केल्या आहेत. 	
<p>४ आगामी कुंभमेळ्याचे लक्ष्य साधून “नमामि गोदावरी”</p>	<p>पूर्ण</p>	<p>(सदरचा कृती आराखडा म.प्र.नि.मंडळाच्या संकेतस्थळावर टाकण्यात येत असून त्याची लिंक पुढीलप्रमाणे आहे.) Link- https://www.mpcb.gov.in/sites/default/files/Establishment%20of%20MPCB/Seniority%20list/2014/Godavari%20River%206.0%20%20Action%20Plan%202025.pdf</p>	

<p>अभियानाच्या अनुषंगाने, नदी संवर्धनाच्या दृष्टीकोनातून सद्यःस्थितीत राबविण्यात येत असलेल्या कार्यक्रमासोबत च पर्यावरण विषयक अन्य महत्वाच्या बाबींना मा.मंत्रीमंडळाची मंजूरी घेणे</p>		<p>म.प्र.नि. मंडळाने गोदावरी नदीचा प्रदूषित पट्ट्यांच्या अनुषंगाने कृती आराखडा (Action Plan) तयार करून शासनास सादर केला आहे. सदर कृती आराखड्यात खालील बाबींचा समावेश आहे.</p> <ul style="list-style-type: none"> • या नदी कृती आराखड्यात नदीबद्दल मूलभूत माहिती दिली आहे. • या नदी कृती आराखड्यात प्रदूषित नदीच्या पट्ट्यांची माहिती दिली आहे. नदीत सोडल्या जाणाऱ्या नाल्यांची माहिती दिली आहे. • या कृती आराखड्यात नदीच्या पाणलोट क्षेत्रातील विद्यमान एसटीपीची माहिती दिली आहे. नदीकाठच्या शहरांमध्ये विद्यमान एसटीपी बसवले जातात. • प्रस्तावित एसटीपीची माहिती देखील दिली आहे. • या कृती आराखड्यात सध्याच्या नदीच्या पाण्याची गुणवत्ता दिली आहे. • औद्योगिक सांडपाण्याची निर्मिती आणि प्रक्रियांची स्थिती या कृती आराखड्यात दिली आहे. • भूजल गुणवत्तेची माहिती दिली आहे. • या नदीच्या पाणलोट क्षेत्रातील नागरी स्थानिक संस्थेची महानगरपालिका घनकचरा निर्मिती आणि प्रक्रियांबद्दल माहिती या कृती आराखड्यात दिली आहे. • महानगरपालिका घनकचरा, जैव वैद्यकीय कचरा, ई-कचरा, धोकादायक कचरा यासारख्या कचरा व्यवस्थापनाबद्दल माहिती दिली आहे. जागरूकता कार्यक्रमाची माहिती दिली आहे. • महाराष्ट्र सरकारच्या हरित पट्टा विकास योजनेची माहिती दिली आहे. • नदीच्या पाण्याची गुणवत्ता सुधारण्यासाठी कालबद्ध कृती आराखडा दिला आहे. • या कालबद्ध कृती आराखड्यात अंमलबजावणी करणारी संस्था आणि अंमलबजावणीसाठी लागणारा कालावधी दिला आहे. • या नदी कृती आराखड्यात शिफारसी नमूद केल्या आहेत. 	
<p>५ नदी संवर्धनाच्या दृष्टीकोनातून “नमामि पंचगंगा” कार्यक्रम सुरु करण्यात येवून त्याची अंमलबजावणी करण्याकरीता पर्यावरण विषयक अन्य महत्वाच्या बाबी समाविष्ट करून आराखडा बनविणे व त्यास</p>	<p>पूर्ण</p>	<p>(सदरचा कृती आराखडा म.प्र.नि.मंडळाच्या संकेतस्थळावर टाकण्यात येत असून त्याची लिंक पुढीलप्रमाणे आहे.) Link- https://www.mpcb.gov.in/sites/default/files/Establishment%20of%20MPCB/Seniority%20list/2014/Panchaganga%20River%206.0%20Action%20Plan%202025.pdf</p> <p>म.प्र.नि. मंडळाने पंचगंगा नदीचा प्रदूषित पट्ट्यांच्या अनुषंगाने कृती आराखडा (Action Plan) तयार करून शासनास सादर केला आहे. सदर कृती आराखड्यात खालील बाबींचा समावेश आहे.</p> <ul style="list-style-type: none"> • या नदी कृती आराखड्यात नदीबद्दल मूलभूत माहिती दिली आहे. • या नदी कृती आराखड्यात प्रदूषित नदीच्या पट्ट्यांची माहिती दिली आहे. नदीत सोडल्या जाणाऱ्या नाल्यांची माहिती दिली आहे. • या कृती आराखड्यात नदीच्या पाणलोट क्षेत्रातील विद्यमान एसटीपीची माहिती दिली आहे. नदीकाठच्या शहरांमध्ये विद्यमान एसटीपी बसवले जातात. • प्रस्तावित एसटीपीची माहिती देखील दिली आहे. • या कृती आराखड्यात सध्याच्या नदीच्या पाण्याची गुणवत्ता दिली आहे. • औद्योगिक सांडपाण्याची निर्मिती आणि प्रक्रियांची स्थिती या कृती आराखड्यात दिली आहे. • भूजल गुणवत्तेची माहिती दिली आहे. • या नदीच्या पाणलोट क्षेत्रातील नागरी स्थानिक संस्थेची महानगरपालिका घनकचरा निर्मिती आणि प्रक्रियांबद्दल माहिती या कृती आराखड्यात दिली आहे. • महानगरपालिका घनकचरा, जैव वैद्यकीय कचरा, ई-कचरा, धोकादायक कचरा यासारख्या कचरा व्यवस्थापनाबद्दल माहिती दिली आहे. जागरूकता कार्यक्रमाची माहिती दिली आहे. 	

<p>मा.मंत्रीमंडळाची मंजूरी घेणे</p>		<ul style="list-style-type: none"> • महाराष्ट्र सरकारच्या हरित पट्टा विकास योजनेची माहिती दिली आहे. • नदीच्या पाण्याची गुणवत्ता सुधारण्यासाठी कालबद्ध कृती आराखडा दिला आहे. • या कालबद्ध कृती आराखड्यात अंमलबजावणी करणारी संस्था आणि अंमलबजावणीसाठी लागणारा कालावधी दिला आहे. • या नदी कृती आराखड्यात शिफारसी नमूद केल्या आहेत. 	
<p>१ पर्यावरणीय २ अर्थशास्त्र (Environmental Economy) संदर्भात कौशल्य (Skillling) आत्मसात करण्यासाठी राज्यातील शाळा/ महाविद्यालया तील विद्यार्थी, शिक्षकवृंद, उद्योगांशी संबंधीत कामगार / तंत्रज्ञ, पर्यावरण क्षेत्रासंबंधीत मनुष्यबळ यांचे म.प्र.नि. मंडळामार्फत प्रशिक्षण (Training) आयोजित करणेबाबत</p>	<p>पूर्ण</p>	<p>Link- https://drive.google.com/drive/folders/1KFT_Xdfb6etcKx2-grNQ2qs5gnp4Qz1P Link MPCB WebSite - https://www.mpcb.gov.in/events/2025/6991 सदरबाबत म.प्र.नि.मंडळामार्फत दि.११/०४/२०२५ रोजी प्रशिक्षण आयोजित करण्यात आले. पर्यावरणातील अर्थशास्त्र व संधी परिषदेचे, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ, पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभाग आणि डी वाय पाटील विद्यापीठ, नवी मुंबई यांच्या संयुक्त विद्यमाने टाऊन हॉल, सेंटर ऑफ एक्सलन्स, डी वाय पाटील विद्यापीठ नेरूळ येथे दि. 11 एप्रिल 2025 रोजी सकाळी 10.00 ते 06.00 वा. या सत्रामध्ये आयोजन करण्यात आले होते. या परिषदेला मुंबई महानगर प्रादेशिक क्षेत्रातील उद्योग आस्थापनांचे प्रतिनिधी, विविध महाविद्यालयातील तरुण आणि त्याचबरोबर पर्यावरण क्षेत्रात काम करणाऱ्या मान्यवर संस्थांचे 900 प्रतिनिधी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. या परिषदेला श्री.इंद्रकांत झा आयआयटी मुंबई, यांनी जल, हवा प्रदूषण तसेच घनकचरा व्यवस्थापन या विषयावरील सत्रामध्ये व्याख्यान दिले. अमरसिंग सेक्रेटरी जनरल मटेरियल रिसायकल असोसिएशन ऑफ इंडिया, यांनी पुर्नचक्रिकरणामधील अर्थशास्त्र व व्यवसायाच्या संधी या विषयावरील सत्रामध्ये व्याख्यान दिले. पर्यावरण क्षेत्रातील लेखिका व युनिव्हर्सिटी कॉलेज ऑफ लंडन येथून शिक्षण घेऊन डी वाय पाटील विद्यापीठात प्रमुख भूमिका बजावणाऱ्या विश्वस्त श्रीमती राजलक्ष्मी पाटील, यांनी पर्यावरणातील शास्वत घटका विषयी सत्रामध्ये व्याख्यान दिले. श्री. भूषण कापसे मुख्य कार्यकारी अधिकारी टेक्नो वेस्ट मॅनेजमेंट यांनी ई-कचरा व्यवस्थापन या विषयाचे सत्रामध्ये व्याख्यान दिले. Press Note- महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ 11 एप्रिल 2025 प्रेस नोट टेक, मेक, डिस्पोज आणि पुन्हा मेक अर्थात कचऱ्यात फेकणाऱ्या वस्तूंपासून नवीन वस्तू तयार करा आणि प्रदूषणावर नियंत्रण मिळवा.. महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाचे अध्यक्ष सिद्धेश कदम यांचे प्रतिपादन वर्तमानात कचऱ्यात फेकल्या जाणाऱ्या वस्तूंपासून नवीन वस्तू तयार करून परत त्यांचा वापर केल्यानंतर परत कचऱ्यात फेकून देण्यापेक्षा त्यातून नवीन वस्तू तयार केली जाऊ शकते, त्यासाठी टेक, मेक, डिस्पोजल व परत एकदा मेक असा वेगळा विचार महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाचे अध्यक्ष सिद्धेश कदम यांनी आज डॉ. डी वाय पाटील विद्यापीठात आयोजित करण्यात आलेल्या पर्यावरणातील अर्थशास्त्र या पर्यावरण विषयक परिषदेत व्यक्त केला. पर्यावरण संवर्धनाची व रक्षणाची सुरुवात आपण प्रत्येकाने स्वतःपासून करायला हवी या जबाबदारीचे भान नवीन पिढीने ओळखायला हवं असं सिद्धेश कदम म्हणाले.</p>	

			<p>महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ, पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभाग आणि डी वाय पाटील विद्यापीठ, नवी मुंबई यांच्या संयुक्त विद्यमाने टाऊन हॉल, सेंटर ऑफ एक्सलन्स, डी वाय पाटील विद्यापीठ नेरूळ येथे पर्यावरणातील अर्थशास्त्र या विषयाची एक दिवसाची कार्यशाळा आज आयोजित करण्यात आली होती, त्यावेळी सिद्धेश कदम बोलत होते.</p> <p>वर्तमानात बदलत्या पर्यावरणाचा मानवी जीवनावर होणारा अयोग्य परिणाम लक्षात घेता माणसाने सवयींमध्ये बदल केला तर निश्चितच आपण सभोवतालच्या पर्यावरणाचे, प्रदूषणाचे प्रश्न निश्चित काही अंशी कमी करू शकतो, याकरिता तरुण पिढीने आणि नागरिकाने पुढाकार घेण्याची नितांत गरज सिद्धेश कदम यांनी व्यक्त केली.</p> <p>सध्या प्रदूषणाचे काही प्रश्न जरी गंभीर असले तरी त्यात देखील अनेक संस्था पुढाकार घेऊन फेकून देणाऱ्या गोष्टींमधून नवीन गोष्टींची निर्मिती करित आहेत याकरिता जालना आणि जळगाव या ठिकाणच्या काही प्रमुख आस्थापनांची उदाहरणं महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाचे सदस्य सचिव डॉ. अविनाश ढाकणे यांनी दिली. समाजात प्रदूषण विषयक प्रश्नांबाबत काही व्यक्ती अथवा संस्था अतिशय कठोर मेहनतीतून नवीन नवीन नाविन्यपूर्ण उपक्रम राबवीत आहेत आणि प्रदूषणाचा स्तर कमी होण्यासाठी उद्योग क्षेत्रात नव्या जोमाने काम करित आहेत, म्हणून अशा परिषदातून जे उत्तम काम करतात त्यांची उदाहरणं दिली पाहिजे जेणेकरून नवीन पिढीला प्रेरणा मिळेल अशी भावना डॉ. अविनाश ढाकणे यांनी व्यक्त केली.</p> <p>डी वाय पाटील विद्यापीठाचे अध्यक्ष व कुलगुरू डॉ.विजय पाटील यांनी आमचे विद्यापीठ पर्यावरण रक्षणात नेहमीच अग्रेसर असते आणि त्याच अनुषंगाने डी वाय पाटील विद्यापीठाने नव्याने उभारलेली संपूर्ण इमारत ही ग्रीन बिल्डिंग असून यात विजेचा कमीत कमी वापर करून सौरऊर्जेच्या माध्यमातून मिळणारी वीज या इमारतीत वापरली जाते. त्याचबरोबर ही इमारत ग्रीन बिल्डिंग म्हणून आंतरराष्ट्रीय स्तरावर गौरवलेली असून या इमारतीला आंतरराष्ट्रीय दर्जाची मानांकन मिळाली आहेत असे सांगितले. अशा पद्धतीची ही हरित इमारत संपूर्ण भारतात एकमेव व्यावसायिक हरित इमारत विद्यापीठाने उभारली आहे याबद्दल त्यांनी आनंद व्यक्त केला आणि अशाच पद्धतीने आपण समाजामध्ये नवीन आदर्श निर्माण करू शकतो असा विश्वास व्यक्त केला. यावेळी पर्यावरण संवर्धनाबद्दल नवीन पिढीला सातत्याने जागृत करण्याची गरज असल्याचे मत डॉ. विजय पाटील यांनी यावेळी व्यक्त केले.</p> <p>या परिषदेला मुंबई महानगर प्रादेशिक क्षेत्रातील उद्योग आस्थापनांचे प्रतिनिधी, विविध महाविद्यालयातील तरुण आणि त्याचबरोबर पर्यावरण क्षेत्रात काम करणाऱ्या मान्यवर संस्थांचे प्रतिनिधी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.</p> <p>या परिषदेला इंद्रकांत झा आयआयटी मुंबई, अमरसिंग सेक्रेटरी जनरल मटेरियल रिसायकल असोसिएशन ऑफ इंडिया ,पर्यावरण क्षेत्रातील लेखिका व युनिव्हर्सिटी कॉलेज ऑफ लंडन येथून शिक्षण घेऊन डी वाय पाटील विद्यापीठात प्रमुख भूमिका बजावणाऱ्या विश्वस्त राजलक्ष्मी पाटील , भूषण कापसे मुख्य कार्यकारी अधिकारी टेक्नो वेस्ट मॅनेजमेंट या प्रमुख मान्यवरांनी बहुमोल मार्गदर्शन केले.</p> <p>मा. मुख्यमंत्री श्री देवेंद्रजी फडणवीस यांच्या संकल्पनेतून शंभर दिवसांच्या कृती आराखड्याच्या निमित्ताने या पर्यावरण विषयक परिषदेचे आयोजन करण्यात आले होते. अशाच पद्धतीने नागपूर, पुणे, कोल्हापूर येथे देखील पर्यावरण परिषदेचे आयोजन महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाच्या माध्यमातून लवकरच केले जाणार आहे.</p>	
१ ३	महाराष्ट्रातील साखर कारखाने व आसवणी प्रकल्पामधील पर्यावरण अधिकारी/आसवणी व्यवस्थापकांसाठी परिषद	अपूर्ण	<p>मे. वसंतदादा शुगर इन्स्टिट्यूट, पुणे यांच्या सहकार्याने परिषद प्रस्तावित आहे.</p> <p>पुढील एक महिन्यात कार्यवाही पूर्ण होईल.</p>	अपूर्ण (मे. वसंतदादा शुगर इन्स्टिट्यूट, पुणे यांच्या सहकार्याने माहे

	आयोजित करणे			मे/जून, २०२५ मध्ये परिषद प्रस्तावित आहे.)
१४	महाराष्ट्रातील निर्माण होणाऱ्या घरगुती सांडपाण्याच्या प्रक्रियेसाठी STP ची कार्यक्षमता वाढविणे व आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या अंमलबजावणी वर परिषद आयोजित करणे	पूर्ण	<p>कार्यवाही पूर्ण झाली आहे. (दि. १०.०२.२०२५ रोजी आय.आय.टी मुंबई येथे परिषद घेण्यात आली.)</p> <p>Link- https://drive.google.com/file/d/1rpn9mNyRz_5u_CwHKcDA2SuGT1E36rq/view?usp=drive_web also uploaded on MPCB website- Link: - https://www.mpcb.gov.in/events/2025/6992</p> <p>सदर कार्यशाळेसाठी संपूर्ण महाराष्ट्रातील महानगरपालिका, नगरपालिका यासारख्या स्थानिक स्वराज्य संस्थांचे अधिकारी, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ, नगर विकास विभाग, इतर संबंधित उपस्थित होते व त्यांना घरगुती सांडपाण्याच्या आधुनिक प्रक्रिया यंत्रणांची माहिती देण्यात आली. या कार्यशाळेत महाराष्ट्रात सद्यःस्थितीत किती घरगुती सांडपाणी निर्माण होते, त्यापैकी किती सांडपाण्यावर प्रक्रिया केली जाते, सद्यःस्थितीत किती सांडपाणी प्रक्रिया यंत्रणा कार्यरत आहेत व किती सांडपाणी प्रक्रिया यंत्रणा प्रस्तावित आहेत, याबाबत माहिती देण्यात आली. पारंपारिक पध्दतीचे सांडपाणी प्रक्रिया यंत्रणेची, आधुनिक सांडपाणी प्रक्रिया यंत्रणेची तुलना केल्यानंतर कोणते फायदे व तोटे आहेत, याबाबत माहिती डॉ.राकेश कुमार, अध्यक्ष, सोसायटी फॉर इन्डोर एन्व्हायर्नमेंट यांनी दिली. निसर्गावर आधारित सांडपाणी प्रक्रिया यंत्रणेबाबत माहिती डॉ.अनिल कुमार दिक्षीत, आयआयटी, मुंबई यांनी देण्यात आली. शाश्वत सांडपाण्यावर प्रक्रिया (पुनर्वापर/पुनचक्रण) करण्याचा मार्ग मोकळा करणे याबाबतची माहिती श्री.ब्रिजेश कुमार दुबे, आयआयटी, खरगपूर यांनी दिली. सांडपाणी पायाभूत सुविधा विकासात तांत्रिक मार्गदर्शन याबाबतची माहिती श्री.तन्मय कांबळे, कार्यकारी अभियंता, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण यांनी दिली. सांडपाणी प्रक्रियेबाबत स्थानिक स्वराज्य संस्थांना काय अडचणी येतात व त्यावर काय मार्ग आहे, याबाबत सदर कार्यशाळेत चर्चा करण्यात आली. आधुनिक तंत्रज्ञानावर आधारित सांडपाणी व्यवस्थापनाबाबत श्री.आदित्य भट्ट, सहसंचालक, मे.एचएनबी इंजिनियर्स प्रा. लि. व श्री.कैलास शिरोडकर, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, मे. इको एन्व्हायरो प्रॅक्टिस यांनी माहिती दिली.</p>	
१५	राज्यातील सर्व विभागीय आयुक्त स्तरावर पर्यावरण रिसोर्स सेल तयार करणे, ज्यामध्ये पर्यावरण विषयक शैक्षणिक	पूर्ण	<p>Link on MPCB Website- https://www.mpcb.gov.in/sites/default/files/whats_new/2025-04/Resource_Cell_complete_List_6_regions.pdf</p> <p>या क्षेत्रातील तज्ञांची नांवे, पर्यावरण विभागास दि. २५/०३/२०२५ रोजी पाठविण्यात आली आहेत. विभागीय स्तरावर सदर तज्ञांच्या बैठका झाल्या नंतर संबंधीताना आवश्यक त्या कार्यवाही करण्याचे निर्देश दिले जातील व स्थानिक पातळीवरील पर्यावरण विषयक समस्यांचे निराकरण होईल.</p> <p>अमरावती, नागपूर, छ.संभाजीनगर, नाशिक, पुणे व कोंकण विभाग यांनी विभागीय आयुक्त स्तरावर पर्यावरण रिसोर्स सेल तयार केला, ज्यामध्ये पर्यावरण विषयक शैक्षणिक संस्थातील तज्ञ, प्राध्यापक, रिसर्चर्स, खाजगी क्षेत्रातील तज्ञ यांचा समावेश केला. सदर रिसोर्स सेलच्या महिन्यातून एक वेळा बैठक</p>	

<p>संस्थातील तज्ञ, प्राध्यापक, रिसर्चर्स, खाजगी क्षेत्रातील तज्ञ यांच्या समावेश असेल हा सेल स्थानिक पातळीवरील पर्यावरण विषयक समस्यांवर उपाययोजना सूचवेल</p>		<p>आयोजित करण्यात येईल. त्यामध्ये नागरिकांच्या पर्यावरण विषयक समस्यांवर चर्चा करण्यात येईल, सदर रिसोर्स सेल संबंधित विभागांना उचित कार्यवाही करण्याबाबतचे निर्देश देण्यात येईल, जेणेकरून पर्यावरणाचा स्तर सुधारण्यास मदत होईल.</p>	
<p>१६ राज्यामध्ये प्रायोगिक तत्वावर दहा ठिकाणी नदीच्या पाण्याच्या गुणवत्तेची सतत तपासणी (Real Time Monitoring) करण्याकरीता अत्याधुनिक यंत्रणा उभारणे</p>	<p>पूर्ण</p>	<p>निविदा प्रक्रिया राबवण्यात आली होती, तथापि काही तांत्रिक कारणास्तव निविदा रद्द करण्यात येऊन, फेर निविदा प्रसिद्ध करण्यात आलेली आहे.</p> <p>रिअल टाइम वॉटर क्वालिटी मॉनिटरिंग स्टेशन - एमपीसीबीने मिठी, पवना, मुठा, भीमा, मुळा, गोदावरी, इंद्रायणी, कुंडलिका, नीरा, पंचगंगा या १० नद्यांवर आरटीडब्ल्यूक्यूएमएस बसवण्याचा निर्णय घेतला आहे. यासाठी एमपीसीबीने निविदा काढल्या आहेत. रिअल टाइम वॉटर क्वालिटी मॉनिटरिंग स्टेशन बसवण्याचा उद्देश नदीचा रिअल टाइम डेटा मिळवणे आणि त्यानुसार एमपीसीबीला त्या नदीचे प्रदूषण संभाव्यता मिळवता येईल. एमपीसीबीला पीएच, बीओडी, सीओडी, टीएसएस, टर्बिडिटी, विरघळलेला ऑक्सिजन, नायट्रेट, अमोनिया यासारख्या पॅरामीटर्सचे गुणवत्ता मिळेल. सध्या एमपीसीबी अधिकाऱ्यांकडून पाण्याचे नमुने प्रत्यक्षरित्या गोळा केले जातात आणि विश्लेषणासाठी प्रयोगशाळेत दिले जातात. नमुना विश्लेषणानंतर अहवाल संबंधित एमपीसीबी अधिकाऱ्यांकडे पाठवले जातात. आणि नंतर अहवाल एमपीसीबीच्या मुख्यालयात सादर केले जातात. या प्रक्रियेला १५ दिवसांचा कालावधी लागतो. म्हणून रिअल टाइम वॉटर क्वालिटी मॉनिटरिंग आवश्यक आहे. सदर प्रकल्प पुढील ६० दिवसात पूर्ण करता येईल.</p>	<p>अपूर्ण (सादर बाबद ची कार्यवाही पुढील दोन महिन्यात पूर्ण होईल)</p>
<p>१७ सर्वरुलर इकांनांमी विषयी जिल्हानिहाय अहवाल (Directory) तयार करणे</p>	<p>पूर्ण</p>	<p>सदर जिल्हानिहाय अहवाल म.प्र.नि.मंडळाच्या संकेतस्थळावर उपलब्ध केलेला असून त्याची लिंक पुढीलप्रमाणे आहेत. Website Path- waste management – circular economy directory. 2025 Link- mpcb.gov.in/sites/default/files/public_notices/MPCB_Circular_Economy_Directory_2025.pdf</p> <p>जिल्हानिहाय अहवाल (Directory) तयार करण्यात आला आहे.महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने वर्तुळाकार अर्थव्यवस्थेबद्दल निर्देशिका तयार केली आहे.ही निर्देशिका उद्योग, व्यवसाय, नियामक संस्था आणि इतर भागधारकांसाठी एक महत्त्वाचा स्रोत म्हणून काम करेल. या निर्देशिकेच्या तयारीमुळे कचऱ्याची शास्त्रीय पद्धतीने विल्हेवाट लावली जाईल. पर्यावरणाचे कोणतेही नुकसान होणार नाही. नवीन संसाधनांचा वापर कमी केला जाईल. ही निर्देशिका वर्तुळाकार अर्थव्यवस्थेला चालना देणारी असेल. ही निर्देशिका एमपीसीबीच्या वेबसाइटवर उपलब्ध करून दिली जाईल.ही निर्देशिका अधिकृत पुनर्वापरकर्त्यांची माहिती एकत्रित करते, त्यांचे नाव, पत्ता, पुनर्वापर क्षमता, संपर्क व्यक्तीचे नाव, मोबाईल क्रमांक ई-मेल इत्यादी. ही निर्देशिका जिल्हानिहाय तयार केली आहे. या निर्देशिकेत खालील माहिती आहे:</p>	

			<p>१. बॅटरी कचरा पुनर्वापरकर्त्यांची यादी - १४ युनिट्स. २. टायर कचरा पुनर्वापरकर्त्यांची यादी - १२ युनिट्स. ३. वापरलेल्या औद्योगिक तेल पुनर्वापरकर्त्यांची यादी - ८६ युनिट्स. ४. इलेक्ट्रॉनिक्स कचरा पुनर्वापरकर्त्यांची यादी - २६० युनिट्स ५. प्लास्टिक कचरा पुनर्वापरकर्त्यांची यादी - ४४१ युनिट्स. ६. नॉन-फेरस मेटल स्कॅप रिसायकलर्सची यादी - १५७ युनिट्स. ७. स्पेंड सॉल्व्हेंट रिसायकलर्सची यादी - १० युनिट्स. ८. स्कॅप केलेल्या वाहनांचे व्यवस्थापन करणाऱ्या रिसायकलर्सची यादी - ०६ युनिट्स. ९. फेरस मेटल स्कॅप रिसायकलर्सची यादी - ४५ युनिट्स.</p>	
१ ८	पर्यावरण विषयक तक्रार नोंदविणे, संबंधितांनी त्यावर कार्यवाही करणे व सदर तक्रारीचे निराकरण करणे या अनुषंगाने महापर्यावरण अॅप तयार करणे	अपूर्ण	<p>दिनांक ११.०४.२०२५ रोजी कार्यारंभ आदेश देण्यात आलेले आहेत. Link - WO Mobile Application MPCB 11 4 2025.pdf पर्यावरण अॅप :- पर्यावरण अॅपच्या अंमलबजावणी आणि देखभालीसाठी निविदा काढण्यात आल्या होत्या. निवडलेल्या बोलीदाराला कामाचे आदेश दिनांक ११.०४.२०२५ देण्यात आले आहेत. या अॅपमध्ये नागरिक प्रदूषण झालेल्या ठिकाणचे फोटो किंवा व्हिडीओ अपलोड करण्याची सुविधा असेल. हे अॅप महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाला महाराष्ट्रातील पर्यावरणीय समस्या सोडवण्यासाठी संबंधित नागरिकांशी सहकार्य करण्यास सक्षम करेल व नागरिकांच्या तक्रारीचे निराकरण जलद गतीने होईल. परिणामी प्रदूषण नियंत्रित करण्यास मदतच होईल. (App Will Be Open For Public After 2 Months)</p>	अपूर्ण (सदर बाबद ची कार्यवा ही पुढील दोन महिण्या त पूर्ण होईल)